ԱԶԳԱՍԷՐ

[illegible]

ԼՐԱԳԻՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏ. Բ. ԹԻՒ 37. ԿԱԼԿԱԹԱ 1846 Յուլ. 25.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

Մի ի հնգից աշակերտաց ուսումնարանին բժշկականութեան՝ փոխեցաւ ի պաշտօն հարցաքննութեանն, անձամբ զանձն հեղձուցանելոյ յառաջանկին ժամու եթէ չէր հասեալ ի թիկունս անմահական օգնութեան.

Ընձառաջմանութիւն յան. եւ կայ ան. ուանց՝ դիւրըրդութիւն ուշեղոյ ցուցանէ. որ չփոխէ յայտնել հեռ՝ անկարակոն է.

—Օմնիբ, քարոզու, կամ բառի ըրկինձ ուսանին յայսմ ամենագին երգանակի առաջնոյն՝ մեծամեծս գրգռէ ղախտ փորձերանի կամ խօսերայինս ի մէջ հասարակութեան Հնդկաց.

—Նորակոչեան Եպիսկոպոսն Մադրասոյ. որ այժմ անգամայէ Եպիսկոպոսին Կալկաթայ՝ յինն Ըմթայ կատարեաց զհարդ ձեռնադրութեան մեծի իւրեանց՝ ի մայրանն մեծհարանին. Թէ եւ ունել բարոզ յինքն յեկեղեցւոյ ջուրեր իւրեանց կառավարել զնոյն. զի այդ միանգամ՝ ցանկալի կարգադրութեան մեռնել հանդիսին. բայց որում ոչ յամենայնական ինչ է.

Պօղոս ոխոսել ի Լ իւրեկէն մինչ Ջելանտով՝ քարոզելոյ ասանց կառույց կամ պատարագելոց. Եպիսկոպոսն եւ Պօրթ—Լուսին ասացեալ Շոտնեառնն ի Անտիգուա, ուր յետ պշերութեան կղզեաց նեղուցին Մալայոյ՝ գտանելոց է ի Մուսլին.

—Տէրութիւն ներքինոյ Կ. Ն. Կուբայ՝ շնորհեաց և գերիս հայոց ուսանիս վասն ջրանցից Արեւելեան աշխարհին Շրջանական պաշտօնեային Կալկաթայ. եթէ եւ ամենայն ուրեք նաւեն ձեռան մասնաւորն, մեծ մխիթարութիւն լինի հասարակութեանս անդ.

— Գործողութիւն Ջուրց Փուքսա ստացեալ պաշտամանն, յորումն խառնեալ և սուր երկաթի անցուցեալ ընդ մարմին պարոնն, և ոչ կոխեալ սպտուգաքին խելացնորք ի Հնդկաց. զըն ուսեալ մեծամեծս պատճառէ մինաւոնց գերմանեաց հասարակութեան անցեալ : Յ բաշխեալ խելեն ի յոկեա անգութեան զօրաւորք իբրևոյ բայց ըմբռնել կամ չօգնոյն՝ գուշակութեան կարասի :

— Յոր թէ Հաստատեալ իցէ Հարուստ Հնդիկ ժողովրդեան հանգստանալով իցէ զգուշոր իւր՝ ու ՚ի նորա Հաստատութեան պանդոկի իւրև՝ որ ունելի ներքին կերակրոց և ըմպելեաց, մանաւանդ այնց և այլն. և այլն :— Որ յառաջագոյն Հաստատութեան այսորիկ խնդրեալ է զորձակագիր աւանն Հարկաձանոց՝ մանաւանդ փոխանակողն բաժանորդել զոզին, որ մանուկ Բանդալոյ՝ ամենայն զաւարձանաց :

— Յոր նախ թէ բարեկի. Հիւնոյ, կամ քօղակինէ, զոր Հասարակորեն մարդադրոյ աւեալ, բնակեալ յքնութեալ՝ կամ ՚ի մեքենայս նորա՝ բաջում Ճառս աւանէ բնակչաց նորա, և կորուստ բազմաց երկրաւորն ազգաց : Ուր է Կրեբապին Հոկոց սրտող. որ տխուրեան երգ. բանտով զատակամարասն կենաց մարդկան.

— Ըսկեկ 14. Հանդէս ընթերցոյ եղև ՚ի տրաՀին Ս՛Լականեայ. որ յետ զանազան Հասարակար արկց և յոյց՝ Սէր Պ. Պ. Պլուժոռ անմոռանալ Հանգիստին՝ յանդէլ բաժանիքն ՚ի կեանս Փրոխանակէ Բիւնշոնի Աղմոնեոյ՝ տաւրիկոց՝ թէ գիտաւորեալ է ըմբռնածակեալ գծինդս մաքրութեան տա ամենայն թուղթ շրջանքին, եւ բազմականաց և երկրակինոց. և յօրինել զերկակաթս մաքուր Հրով և մաքուր օդով՝ Հաստատ զերաօդք քաղաքայն Լոնդոնի. Ընդարձակս ծրըմարտութիւն է ՚ի բանի այսմիկ. և մեք ցանկամք յաջողութիւն օգտան և կատարածի նորա.

— Ամսոյս 17. ընդ. երեկս եհաս թըղթաբեր Լոնդոնոյ. և Հետագայքն է Համառօտութիւն պիտանի լրոյ.

Ընդհանրութիւն Երկոց Տանց Ծերակուտին վճարեցաւ զօրաց Աւստրիոյ. ընթացք 62 զնտին պաշտպանեցաւ ՚ի Դուքսն Վելլինկտոնի. իսրու այն թէ զօրանորին Հրամանէին. փոխանակ աւելցեալ թէ սակայն զօրացն իւրեանց լինելին. Հնազանդեալք մեծամասնութեան՝ Կոնսարարական մեծամասնութիւն 97 էր. ՚ի նոյն իր զօրինայն՝ որ ՚ի վերայ առՀմարնոց՝ երեք աւառել քան զոր ակնկալեալ էր.

— ՚Ի ՆԵՐՔՈՅ Բանասիրականաց Թարգմանութեան Հրատարակեսցէ զօրինակ Պապին կակոյ յամի Տեառն 1688 Յունիսի 22 ընդ մէջ Ընկերութեան Աստուածայնոց Ընկալեալ Մռէներեան Հնդկաստան և Եգիպտ Հայոց. մասունքն ՚ի վերահասութիւն ամենայն բանասիրաց մերոց, զոր և այսուչեմք ուշադրութեան ընթերցողաց. Համեմատել զկենսս զգեսցեն ընդ այգի մեծանիկ կարգութեան Եգիպտ մերոյ, և Հանգամանել միշ ուրոյն բոլորամարտ մասն իւրեանց.

— ՊՕԼՍՈՅ — Խնդիր Մեծանուութիւն մասանց իւրեանց Հասարակաց է ի Պօլսոյ և մասանց իւրեանց է Մոսկովայի.

— Յերկիր կամենեցո առած է յայժ յայտնեսցէ, և պատրաստ է Հանդէս յաւելելոց անուան Մոսկովի. տօնս յերկրեւդէ անմրկացին եղանակին.

ԲՕՄԲԱՅԻ. ՚Ի Բանջարաց Հանդէսի է անդ նաւ մի, յորում նաւակալն

մաքսատունք փոխել շարունակեալ ստու-
գանս ինչ ի Պարսից՝ բառ ավելից
2000 տումանաց, ի տիրանիս զբա-
ւեցին։ Կախարդոյ կամ՝ Նաստապետն
հաստատեալ է զմիաբանութիւն խոր
զօրինաց մաքսատան երկրին, և յետս
ընկալեալ զայն՝ կեկնաազատելի մաք-
սից։ Արքան օգուտ ոչ առնէ հայ-
րենեաց իւրոց Պարսից լուսոյ իր Բուսմ-
բայից։ Եթէ այսպիսի՝ կարծեաց կառա-
վարող անկեղծութիւնս առաջէ յօրադրի
իւրում. և քանի օգտակար ոչ լինի զա-
նեաց Նաւատորմից կամ Անձամբ վա-
ճառականաց՝ չեղին ծախուք ընկերա-
նութ զեկոս։

— Յանդիման թէ Աղջամելեա
պատերազմ վաճառատեանէ ջրոյ 'ի
Բուսմայի. և այժմ աղախնութեամբ
ծանուցանեալ զի Տեր Անմիաբ
Բուռէկ մահմետական ընակիչ տե-
ղացն՝ ըստ քաղաքաց միջնոց հե-
տաւորութեանէ ի զօրաց տեղի՝ իւ-
րաքան ծախիւք։ յարքունն պաշ-
տօնով ընակչաց Նոյա. տղան և Մեր
Պաշմի Պիեռայի Պարսիկ անն
Օրակոյտական՝ վասն ընակչաց քա-
ղաքին Պանդոյ։ Աշա զեր երախտա-
ւորք Աղջի մայրական, հայեաց զու ի
բարութիւն Աստուծոյ ապաւինեալ ի
բնութեան, և փառաւոր ազատ զՀայքս։

— Իշխեցիցի Պրուսիոսադեղից հաս-
տատեցաւ Ջիքեջամանդրիտ, ոչ բառ
Կոստանդնուպոլսոյ կամ՝ Օծմի ն՛ևսոյ
և Նորա աղէկեայն կէս ընդ սպանեալ
զեռապանաստն, այլ յարգահաճիւր
երևան անդամ։ Եւ զարմանալին այն
է, զի Բուրճապետի Փոխարքայն Եգ-
իպտոսի, եթէ ոչ առաջին, գէթ
աստուածանն հայեախօսքեալ ի հանդեր-
ձեալս պարգևաց առ ի նորաստ լինե-
լեան նորին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻՆ·

ՅԱՂԱԳԱՅՍ·

Համառօտ... [illegible] 35 ։ ԷՋ 119։

Օտարաց և զարմանալի ինն երևեցին թերեւս պարզ, Յիսեթեգի՝ յորոց հաղին ապրեւ և չքնաղ կերպարանք այն պճառանոցուք եւ առ ի չերկրոս [illegible]։ Արք պարզ Յիսեթեգի յորոց բարեկանաց Ցուլեանդքեն են, գեղեցկագ, հաւեց և ամենք, որջերջեալք և պաշտելի ազդեցեալք ի փոքր անօսր, զանգեալք ծով և վերածեալ ի հաւ նուշք և մանրացեի։

Երկու այգեն կաւեն, մեն հողայինն, և մեան քարեղէն, առաւել կամ նուազ մաքուր. և ոչ ինչ զանազանե յատուցեն տեսակէն, այսինքն է ի հու-զայնայն, յայնժամ՝ յորինելն է ի կառանկութ կենաց քարանց, այլ խառնիւածնելով ի փոքր, զոր և յու-սայեալ ի ճոց և զանեալ, նշանաւորքն այն լինի կամ իմ յարմար ի գործ։

Արդ զոյգակազմն հաստատեալ նշոյ կրացագանե՝ այլ-բեռեալ ի վասարանի մինչ ի տեղատեղանալ, վասն հեշտաւոր բնականացի։ և այս մանրեալ ի մեծազօր աղօրիս՝ վերածեն ի փոքր անօսր, յորս՝ Նիւան ամբողջ... [illegible]

[illegible]

Ջինջ ոյաքեր պատրաստութեան զանոյն... [illegible]

Ա... [illegible]

Յանդարձն է պարզ աղաւ և վիպերածնելով, [illegible] ի գործ աղիւսոյն, և ամենայն ուրեք զինել հաս-

մանաւանդ շուրջ զինեալս անդամս պարսից՝ որ փախստ-եալ զառաւօտեան Տրապիզոն, պարսպաց զնա ։

Տրապիզոն է փոքր քաղաքի՝ նման երկանի, հաս-տատեալ ի վերայ կանգնեալ ուսանց, և պնդեալ, ի միջավայր ծովեզերին փոքրանալ սեղանոյ, որոյ վերայ նշմարեալ զեղան՝ կերպէ Յերուսան պատկերն, հարկ յուղին հասս ի ներս պնդոյն ։

Եւ այսպէս ի պատասխանի լեալ անմնոյն հոս-րնագոյն, նաւակ Լևոնան առ սպասպանն ի գոյժել․ և զուարճանալ իմն է նշմարել զնոսն անձն՝ յանկոյն թօթափել շրջապէնն ի պէտոյս ձեռ․, Լեզաբեր ի ձեռ․ այն մերթ սեղանով, մերթ սառամն, մերթ բա-մին, մերթ պաշ, մերթ ասպար ։ և այլ պէտքեա անօթք և կերակուրք՝ մի քան զմի պէտտանելոյք և գեղեցկաձևք ։

Օրհնութիւն աղաղակ՝ զեղօք թէ առ աւետարանել հայեր նոյն կերպել, զգուշաբար հասն ատամն․ այլ առ եալ գլխոյ հաւ․այն՝ զնէ զայն ի վերայ պարս-պէ ձեռն․ անզաման պնդեալ ի վերայ նորա ի ընել անեալ և ամբարձ ի սեղան ․ վասն հեշտեալ յարձակելոյ ի ձև․ այս անձնարկ մանկանն պարզա-կիլ պնակարանի․ և ինքն թողեալ զձեռն ի հաւ մեռ առ․ և ․ նաև վերաբերեց անզանե երկայն զեղն ի ձև թողովեցի ․ այս վերաբերեն ձեռնեալ սովորականեցին․ և այսպէս ըանակս անզամ ամեն-յով և կոկնեալ՝ հագնել խորտիկ և զայլ պէտ․ պէտ ձեռ շրջշրջեմնդ, վասն հանելոյ ի յայլ և թափելոյ զայն ամենեքեան ի հացին․ նախագուշա-գութեան հարկ որ յայտ վասն խափանելոյ զենեալ ․ մեն և զանգիտութեանն ։ Զինի այսոց արարողու-թեանց՝ ի վերայ վերաբերն սեղանա ձեռնեալ զհան ի սափոր ձև լափոսոր, զետեղէ զերկայնեն բաժան ի վերայ նորին, և սեղանով զորձէ ի նմին զբարա․ աձ երկն նախապատիւն ներքին պատարագութեան անօ-թոյն, և այս հեշտելի արարողութեանց վերաբերեց ձգման յայժմէ և հիւրն պաշտօն ինչ ի սպասաւ․ ան, յարձակելով զինւորին և զարդարքն ձեռն, ու․ ներող զբութեան ի մէջն, և զհանոնն և զփառաւորութեան, և այնպէս ճարտարութեամբ սեղան և ձգեն ձեռնարկոյէ զնոսն՝ զի անօթն հաւանել ըմել կրկնելով արարողութեան և զողեալ ի ներքոյ, բազմապատիկ հասնեն՝ հասնեցուցեն և հանենելոյ, այսպէս փերթեցոյ և ըմպանելոյ հաւ․այն, և առանց եղծանե-լոյ բարոյին ձևոյ կերպարանացն ։ Այս բարեպաշտու-թեան հասն ձեռն բարոյէն՝ առ հայ յինն կուսոյն արփ-աւանդ արդարքեցն ի ձեռն Տախտարականին, և ո ներքին զմնացեալն և զբութեան ի վերայ հացոյն անձոյնէ ։ Ցայտնիկ առաքեմանի ձև ակներևութեանցն՝ ամենեցին ինն փախստութեան նոցին, հասն չհրաւէր ձեռքն և այլն ․ փափականելոյն բարբառնքն զնա անօթոյն, և առ-աւելիոյէ պատուիրան, հասն՝ զայլ անօթ զողեալ և ատարածեալ ․ և վասն հաւաքանելեաց կերակրոյ ալ-ոցն ըմպելեաց առաքեմանք, պատուիրելոյ Տախտարակին արար հասն յամէն, զոր ըստ պէտուելոյն առնէ Երուսան պատուականէ, պատուանեացն ։

Թիւղեա և մատանեք և թափելե ձեռքն ձև.ա-կերպին անօթքն, այլ զի չէ հնար այնու կատարե-լագոյն յղկել զմանկունքելն ․ վասն որոյ զոր փորձեն հասարակք հաս չէր զը նաւ ըս փողոցն՝ յարմարելով արարքին և նիւթին ձև ոչ անօթոյն, անկեննաւորք՝ խարտելովք, զօգնալք և այլն, զորս ի վերջոյ հոլովոյ, բոլորն ի ձեռքին՝ ընէ ի մանկելոյ ոչ թէ անօ-թոյն, և այնուհետեւ քերէ ի յայլ զգացեալ և զմտա-ւորաց մասունան, և զայլոց չքնաղապատ զարդէ հաստատեալ ձևոյ փորուեցն, բոլորովին յղկեալ և մաքրատեալ ։

Զինի այսպէս կատարելոյ զանօթոյն, թեթևազան (մեծութեամբ) հասանէ զրոյնոյն ի ատարանն՝ յոր անդէնոյն հրին ի սափանակ արարքիցն, և առնել զնին ի վերայ ատախտակաց ի սառելոյ առ ի չորանալ ։

Գիտելի է՝ զի յորժամ հալեն կերպակ պատրաստ ինչ բազուկ քանակութեամբ, վասն լինելոյ ամենայնին միաւրանի և հաւասար, խղեն ըստ մանրինք ի սափա-սակ արարքիցն ի հոսարել չորանէ, զի մի արտաքս ցան զայն զնոցն և ծաւալեալ հաւ ի կերպարի ։

Շարունակի ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Օրինակ * թղթոյ Տ. Տէր Կաթողիկոսի Եղիազարու վեհափառին Լուսաւորչի Սրբոյ Աթոռոյ Էջ-միածնի Հայոց Տէր՝ Ն. Նահապետ Հայոց, Եղեւ ի 22 Յունիսի 1688 ։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Օրհնութիւն Աստուածային Լուսաւորչական աւետաւոր սուրբ Էջմիածնի Հայոց, առ ամենեսեան, յորս այս բանագրու-թիւն հասանիցէ՝ առաքեն ողջոյն ։

ԱՌԱՔԵՑԱՒ Տէր Պօղոս Ջուղ․ Պարոն Փոխ—Կոստանդ ընկերակար խառակցութեամբ ընդ Խոջայ Փանա-սի Բարսեղեան, մեծի Հայ վաճառականին Ղազարեանցեայ՝ որ ի Պարս-կաստան, որպէս և ընդ Ար Շաղկեոյ Աստուծոյ՝ որ ի Լոնդոն․ ձեռնթեմ ի մասին Սրբոյն Հայոց՝ աշխարհին հան-գամանաց յառաջ ամենայն գլխոց մասն Հայ վաճառականութեան, որ ի Հնդկս և Պարսկաստան, և նաև Լեհաս-տան ընդ նմանապէս Սրբոյն, որ ձեռ միայն ազգեր մարդկան նորին Սրբոյն Մեծա-թեան, այլև մեծապէս նորանօ մասո-

* Տե՛ս ՚ի Պարիզ Ցան Հայերէնոյ ։ 1772 և 1773. Հատ. Գ. 283.

ցանէր Ընդդիմականն նաւաբեկութեան , եւ թէ Սրբոյն Հոգւոյ պայծառ արձակութիւն զգօնութեան յԱնեղծութենէ ի քաղաքացութիւն փոխանակ մեղաց փոխանակ զմեղուցս փոխանակաւոր թեան իւրեանց ընդ Իսրայէլ ։ Իսկ որովհետեւ մեր կամքն եղեալ է ողջ միջա քաղաքացւոց ամբ եւ առաւ եղեալ դժուարակաց փոխառ եւ գթութեան Թագաւորութեան ազատին փոխարէն յերկրութեանն հասու լինելոյ առաջադրութեանց մերոյ որ աստ զարմ բարուոք համարեցաք համառօտել ըստ հնարիւ զոր արժանի ։

Նոյն՝ Զի Սրբոյ Հոգւոյ տիրէ եւ յամենայն յաջողելով տանիմաքն՝ ու- նեցին զհաւատարմագոյն զոր աստ տի- րութեանցն՝ զոր ունի , կամ զորոց Հայրերոց եղէ Անեղծութիւն այս ասէ մեզ եղէ ի Հոգեւորութեանն կամ Ընդդիմոյն փոխանակելոց ։

Նոյնպէս՝ Զի նմա է բարերարական ազա- տութիւն ընդ ամենայն մանկանցն ան- ցուցանէ ասէ ի Հայրոյ յայն աշխարհէ , կամ յայլոց աշխարհաց ի Հօրէ ։ որ եւ եղէ նա ու Անեղծու- թեան՝ միջնորդական պարգեւաւ ։ որ- պէս փոխել ազատ անձինց ընդ հան- դարձեալ ։

Նոյն՝ Անմահութիւն է նոյն ընդու- նել , որ եւ եղէ ի քաղաքն , յաւիտեան ի պահեալ զօրաց Անեղծութեան ի Հօրկատարեալ ասացեալ , ասել , եւ գիտել զհաւատամն եւ առնել , յետ ոյր ի քաղա- քական արքայութեան եւ ի պատիւս , այս- պէս՝ որպէս թէ ծնեալ լոկ եւ ի նմա յԸնդդիմական ունել միջա գործոց- ման եւ զանձնաւոր ազատութեան պաշ- տելոց զհաւատ իւրեանց ։ Իսկ աս այս մեծանայ ։ զի շնորհին անսահման պահել , կամ միշտ ձեռնտուութեամբ ի ծառայութեան մարմնոյ զայն Կրօնականաց , որ է եւ եղէ

մարմնոյ խաւարէ կամ խաւարէ զխոր- յն եւ եղէ արտաքնութեանց ամենայն շնո- րհաց ն-ցն ։ Իսկ ոչ լոկ զայլ կամ առ աւել հարկն հարկաւորեցին նոցա ի Հօր կատարելի ։ բան զոր զործողաց Անեղծութեան , կամ ո եւ եղէ Ընդդիմա- կի Տեառն՝ ասէ , կամ պարտ եղէ առնել ։

Զորոյ՝ զի արձակ լեզին նաւաբեկել- յն եւ եղէ պահակաց Անեղծութեան ի նաւաբեկեալ Հոգեւորականս , ի * մերն Հայրապետին ի Զինեւ ի Մովսէ- սոյ՝ նաւու Անեղծութեան , եւ առնել զօրաւորութիւն ընդ Զինեւ Մով- սէսի՝ կամ ընդ նաւաբեկեալ եւ ան- գիտ , որք անհնար Հաստիքին Հրա- մայականին Անեղծութեան հաւատոյ առաքինութեանն , մաքուր , եւ նաւ չէին՝ ընդ Ընդդիմոյն ։

Այլ ըստ հանդերձեալ ամենայն որ յԸնդ- դիմ՝ հաստատէ Հայրն ընդ երկրա- ւորն մարմնոյ եւ նաւ չէ եւ ըն ձայն արձակեալ ։ եւ մանկ անդ առաջին եւ այլոց ամենայն պատուականաց՝ Հայրե- րին երկրի՝ Հրաշագործ եւ համաձայնել ամենայն , զի Հոգւոյ Հաստատելոյ Հայրե- րին երկրին մարմնոյ եւ ձայն արձակեալ , եւ Հայրերին երկրի՝ մարմին մանկ անդ ա- ռաջին ։ Իսկ յաղագս բարոյ , ամէնի , նեղեալ ծնունդոյ ։ մարդկան ։ չարեաց առաւելոց , Հրաշագործ ամենայն պա- շտօն ։ մարմնոյ ապա , ամենայնական գործոց եւ ընդհատ երկրաւորութեանց , եկեղեցւոյ , ամենայնական դործականու- թեանց , Հայրերաց , յաղթաւորին եւ առաքինի յանդգնութեանց եւ ամենայնական

* Հոգւոյ [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ի [illegible] Հա- [illegible] [illegible] եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ։ 141 ։ 142 ։ [illegible] [illegible] ։

՚Նորոմբրգեան մեծերաց և վաճառաց՝ Հարիւրին տասն ։

Վասն անձնոյն որդ. մորթոց և Մէ-նեակեան սեղմոց և վաճառաց որք բարձցին ՚ի նաւ՝ առ ոմն Հրամանագրի միոյն վեց Լիբրայ առ Թօնն, կամ քանքարին՝ նաւէն վճարելով ։ Վասն անձնատուեաց և անձնազան յուղարկից կամ տուժի ձեռագրերաց համաւորեն տասն երկաւ և կէս Հարիւրին՝ ՚ի կէսն այլ անձնոյն ծախուց՝ բաց ՚ի նաւէ-նից և մաքսից Ընկերութեան ՚ի Հնդ-կաստան ։ Երձձին՝ Հարիւրին տասն վասն մաքսապլի, և զերծս Լիբրայ առ քանքարին՝ նաւ չէ ։ Պաշարաց ռամ-կաց և ընկերաց ս և կէս տեսակաց՝ վեց Լիբրայ առ քանքարին նաւէ չէ, առ ոմն արձագանգեալ, կամ վասն անձնատուեան ադրանտից բարձելոց ՚ի նոյ Մնգղիա վճարելոյն բաս Հետագայ կարգի և կանոնից ։ այսինքն՝ վասն սեղանա-գի, մարգարտի, յակնթի, և անձ-նոյն ազգ ակնեց պատուականաց և ասէթից՝ Հարիւրին երկու ընդ նաւ չէ և ՚ի ներ արձակագիր ։ որպէս յառաջն ասացաւ ։ Վասն անձնատուեան մէկից՝ Հարիւրին վեց ընդ նաւ չէ և արձա-կագիր ։ Վասն Թղթոց՝ մին * ոչ կեն առ փարա ։ կամ՝ 100 դրամ ։ վասն ոսկոյ՝ Հա-րիւրին վեց առ արձակագիր ։ պատա-հոյ նաւ չէ ։ Վասն անձնատուեան Հարիւր † կամ ապրշմի Պարսից՝ 25 Լի-բրայ առ մի քանքարին՝ նաւ չէ, այլա յարձակագրոյ և ՚ի մաքսից ։ միայն թէ Հարիւրին երկու և կէս ‡ նաւագնեան ՚ի մասին յապաղութեան նաւացն մերոց ։ Վասն անձնոյն վաճառաց թէ արդ ա-

ոչ լինին և թէ ձեռագործք Պարսից (թող զկարմիր Կրմանեան բուրդ, որ գլխովին արգելեալ է ։) Հարիւրին տասն ։ Վասն արձակութեան, և նոյն նաւէն զոր և Ընկերութիւն Հաստա-տեսցէ՝ առնցին և լիցի այլ և այլ ծա-խուց ։ Վասն անձնատուեան Ջինայ և Ճանկալայ ապրանաց ։ (զոր չափ արտածութիւն Ընկերութեան անկցի և ոչ ուրեք ։) ուղարկօղ և բառնողին՝ Հարիւրին տասն և երկու առ արձա-կագիր ։ և այլոց անձնոյն ծախուք առեալ պակաս նոյն լիցին ։ զոր և Ընկերու-թիւնն Հաստատեսցէ ։ և մասին ։ որ պատահեալ պաշտիցի լինի վասն երից և մինից ապրանաց՝ վճարեսցի Ընկերու-թեան Մելեկեան Հնդկաստանի Հինգ՝ առ Հարիւրն մաքս ։ բաս սասմին որ-ժէից ընտանացուն ։ եթէ ՚ի նաւահան-գիստ Ընկերութեան բարձեալ լինին և թէ յայլ ս և լիցէ նաւահանգիստ և ՚ի ներքս ։ միայն թէ՝ սնդատանոց ։ և այլ անուանք պատուականաց ։ ասեմ ։ մաշկի և խամ Հարիր՝ կամ ապրշում Պարսից ։ այսա լիցին յայսմ Հաստ-ատեաց դաշինս ։ Այլ նաև՝ զի զգամ արձակագրին վասն ապրանաց բար-ձելոց արտաքոյ ստհմանին՝ Հաստատեսցի ՚ի Հնդկաս ։ որպէս յառաջն ասացաւ ։ Հաշուեալ ութ և կէս տոկոս առ մի Պանն՝ Սոմսրերին, բաս ապրանաց § Ընկե-րութեանն Լիբրայից ։ Ուստի և Հրա-մայեսցէ ։ զի վասն գիր ութեան համարոյ՝ մասին Հաստատելի Ընկերու-թեան ՚ի Հնդկաստան՝ ՚ի մէջ Հաշուեաց ։ Համբերեա այլ անձնոյն ծախուք ։ զոր օրինակ նաւ չէ և արձակագրով

* [illegible] ... ([illegible])

† [illegible] ... [illegible]

՚ի Հայս [illegible] ...

‡ [illegible] ... Demorage.

§ [illegible] ... 100 [illegible] ։

բառ դաշանց . և զամենայն ի մի գումար բովանդակեալ յեկեղեցւոջն ի գուցակս բերանոց . և զայն գումար միշտ հասարակօրէն՝ ասելով զամենայնաբարութիւն մեծերաց ցուցանել՝ որք յեկեղեցիսն ի ցուցակս յաւելում , որ է սոյն զաւելութիւն եկեղեցականութեան յեկեղեցեաց յառաջ քան զայս . Մ'թերևս միանգամ ասացաք՝ մերոցն մի մասնաւորին , թէ յետ և թէ ի մասին բերանոց , առ որ յառաջն մասնեցան , կամ առ որ և կայ անդրէն արարչականութեան մեզ Մխիթարեան Հայկազանս .

Իսկ որ՝ նուաճեալք յն և կայ ի նոյն Ընկերութեան՝ պարտի հասարակաց , ի Հռովմայեան 12 Պօն Ութերորդին , վասն արձակութեան եկից բառ արժէից ամս և կէս Սուրբ Հայրն մի Պօն Ութերորդին . Իսկ այս գումար հասարակաց է առաւ՝ վասն ամենայն նուաճեալ կամ նուաճեալ ունելոց . որպէս և ասէ Պօն առ անձն՝ վասն ծախուցն պաշտօնոյ . որ հասարակացն է ի Լևոնին Իսկ այժմ ի միջոյն նուաճեալ եկեղեցական հասարակաց ասէ մեզ այն՝ առան Պիոսի . բայց ծառայից արար է ամենայն եկեղեցւոյ նոցին պաշտօնէ՝ որով և պաշտօնատարք և նուաճեալ եկեղեցին . կամ ասելով զմիոյն . *Նախ չնորհի տուեալ Հայոց . զի նուաճեալ թէ ի գնոյ բերանոց . և թէ ի գայ տարցին եկեղեցւոյն ի գնահագնդ , կարգաւ և զպաշտօն բերանոց որ յառաւելագոյն քան զեկիս քառասնի * Թուոյն առ անձն՝ որպէս ի նուաճէն . Իսկ որոշեալն տուեալ Սրբոյ Հայոց առաջ կը բառնալ զամենայն ըստ Պապն և Մխիթար զեկն վանս ի Հռովմայ ի Թուոյ բազմաւոր , և այժմ յամենայն զօրացն առնել ըստ Սրբազան առաջ-

հրատարակեալ և մասնաւոր , զի առաջնոյ Հայոց առաջ լինելոյ բառնալ յն և կայ ի նոյն Ընկերութեան առ Սրբազան՝ զի և կայ անդրէն հովուական մեծերաց , այսպէս ընծայութեամբ և բանաւորքս (սկզբնական .) և ոչ այլ ազգ հասարակաց՝ քան Հռովմայեցն առաւ զորձակութեանն ի Լևոնին . Իսկ առաջնոյ հրատարակեալ՝ զի Ընկերութեան այսպէս լինել յառաջել և որոշել ի ձեռին զայն ամենայն մեծերաց , որ յանձին եկեղեցին բերանոց՝ միշտ և պատիժ կոչեցեալ բառնալ զնոսա Մխիթարեան նոյն առաջաւորութ ի Թուոյ բազմաւոր , ի Վենետիկ , կամ ՚ի Լևոնին , և առաջնորդութեան յեկեղեցին ոչ ուրեք յայտ Մխիթարեան՝ քան թէ ի նախատացելոց անուամբ և եթէ զորս նորոգեալ հաճեցին նոյն տուեալ Հայոց՝ սեպհ կամ զօրացուցեալ՝ թաղեալ զգեստինս . Իսկ մեծամեծս հրատարակեալ և համաձայնին . զի թէպէտ զորս միանգամ յառաջագոյն տուաւ , որպէս նաև լինի , և յետոյ է , տուեալ Ընկերութեան յառաջել և որոշել վասն առանձին հովուապետութեան բերանոց զայն կամ զայն մասն յառաջեալ ամենայն մնաց՝ որ նախատակեալ , կայ վասն Թուոյ բազմաւորի և յառաջն տուեալ անդրէն , հասարակացն , անուամբ գրեալ մասն բառն արժէից մեծերաց , բայց չէ . բառնալ նոյն ի մերոյ զամենայն նուաճեալ , և միայն զօրութ Սուրբ Հայրն մի Պօն հաշուեալ ի Լևոնին բառ կարգն զառաւօրութեանն

Ի փոխութիւն որոյ՝ Լուսաւորչի , Փոխարկութեան , և Իսկ ի Կոստանդնուպոլսոյ տուեալ Ընկերութեան եղեն յայս զեկս բերանոց , և զմեծ կոչ տուեալ Ընկերութեան եղեալ և առաւն յայս քանի և եկեղ եղօղ որ

* ՄԻ [illegible] ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ Է [illegible] [illegible] ՀԱՅՈՑ .

Յունիսի ամսի Տեառն 1688. ի չորրորդ ամի թագաւորութեան Յակոբայ Երկրորդի, Շնորհօքն Աստուծոյ Թագաւորի Անգղիոյ, Սկովտիոյ, Գաղղիոյ և Իռլանդիոյ. Պաշտպանի Հաւատոյ.

ԲԵՆՋԱՄԻՆ ԲԱԹՀԸՐՍՏ, ԿՈՒՈՐԿԸԼ
ՋՕՐՋ ՋԵՅԼԸ, ՓԵՐ ԿՈՒՈՐԿԸԼ
ՊՕՐՄԱՏԸ.
ՋՕՆ ՄՈՒՐ.
ԹՕՄԱՍ ՌԱՊԼ.

ԱՌ ՁՐԻ ԽՐԵՍՏՈՒԻՆ.

"Զոր ընտրեմ ես կամիմ
Սիրով յայտ վառեալ իմ,
Ընդունելին ոչ առնեմ
Զի յանձին հայր չունիմ, —"
Յանկէն ոչ հրաժարեսցի
Կենացն ամէն յաւիտի,
Զարդարեալ անդր նոյին
Տերեւով տատասկաց իւր.
Մարդ իրաւ այս ընկերին,
Զի կամի յաղթել իւրն.
Եւ ի գալն իւրն ոչ գայ,
Զի չուեալ ի հայր յանձին,
Ընդ արար նորանոր,
Հայրն ուղղն կենդանակի.
Սէր առն մեծ միջոր զուգէ,
"Ընդէր հայր այս էր է:"
Խոստովանութ առ ամեն
Աստուծոյ մինչ զկնին
Անդարձ զօրն ու զերեմ
Լռել յաշ յայր ընկերն.
Լոյս մերին Տեառնայն
Ըստ անդրոց այս հայրն,
Հասանել լուսոյ
Երջանկաց վայր բարի.

ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԳԱՒՈՐԻ.

Սիրեմ կենաց դրախտ
Որ ի Յիսուս Քրիստոսի.
Սուրբ հոգւոյ է հանգիստ
Աստուածային ազդարարէ.
Նորա մարմինն ի հող դառնայ
Հոգին առ Տէր հանդիսանայ.
Զանգիտեր Սուրբ մկրտութեամբ
Նորայ մարմինն յարութեամբ.
Զի գոյ այլ կեանք, այլ աշխարհ
Անապական, յաւիտեան.
Անդատապարտ յաւիտենից
Երանութեան վայելէ յար.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պատմութիւն Պարսից յօրինեալ Մ. Գ. Թաղիադեանց տպագրեալ ծախիւք Յովսէփ Պարոն Յովհաննէսի Աղաբէկեան Աղաքամալեանց վաճառի ի Գրատան Արարատեան Ընկերութեան առ օրինակն Կ. Ռ. 4.

ԱԶԳ.

— Ընկերակցութեամբ հրատարակեմք զի Պարոն Նիկողայոս Սամուէլեան ի Մադրաս, առաքեալ ի նուէր Գրատան Արարատեան Ընկերութեան զԿ. Ձ. Նիւմենեայ Անգղիականի թարգմանութիւն Պատմութեան Պատերազմին Վաղարշակայ Մնջեցայէ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վաճառին ի Գրատան Ա. Ընկերութեան Հետագայ գրեանքս.

Եղանակը մեղեդեաց	12
Այբբենարան	2
Աշխարհագրութիւն } Պատարագ }	5
Պատմութիւն Սուրբ Գրոց	2
Աղօթքն Յաւաքումնեցոյ բարէնու թիւնք	1
Սաղմոս Դաւթի	1
Օրացոյց 1846 ամի	1
Indenture for House Letting per 25: Rs	12—8
Bills of Lading per 100: Rs	3
Bills of Exchange, Blank	3
Murrey's Spelling Book	—

In the Press.

ՏՆԱՅԻՆ ԼՈՒՐ

ՄԱՀ

Ի Կալկաթա—23. Մայիս

Պարոն Միքայէլ Յովսէփ [illegible] ի հասակի 36 ամաց և քանի 8 ամսոց.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱԶԳԱՍԷՐԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Մ. Գ. [illegible]